

ORASAM

AYLIK BÜLTENİ

Ocak 2022/ Sayı:50

ÖZBEKİSTAN VE TÜRKİYE EĞİTİM ALANINDA İŞ BİRLİĞİNİ GENİŞLETMEYİ PLANLIYOR

24 Ocak 2022'de Özbekistan Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı, Yatırım ve Dış Ticaret Bakanı Sardor Umurzakov, Erol Özvar başkanlığındaki Türkiye Cumhuriyeti Yükseköğretim Kurulu'nun yönetim heyetini kabul etti. Toplantıya Türkiye'nin Özbekistan Büyükelçisi Olgan Bekar ve Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı temsilcileri de katıldı.

İlgili haber 25 Ocak günü centralasia.media internet sitesinde yer aldı. Buluşmada yükseköğretim alanında ikili iş birliği konuları değerlendirildi. Özbekistan'da Türkiye'nin önde gelen eğitim kurumlarının katılımıyla Özbekistan-Türkiye Üniversitesi'nin kurulmasını hızlandırmak için atılacak adımlar ele alındı.

Karşılıklı yarar sağlayan ortaklığı genişletmeye hazır olunduğu ifade edildi. Bu nedenle Özbekistan bölgelerinde mühendislik, sanat, tıp, tarım ve turizm gibi alanlarda Türkiye'nin önde gelen eğitim kurumlarının yeni şubelerinin oluşturulması olanakları dikkate alındı. Öğretim üyeleri, akademik çalışanlar ve öğrenciler arasındaki değişim

konusundaki iş birliğinin derinleştirilmesi perspektifleri de tartışıldı. İki ülke üniversiteleri arasında akademik personelin profesyonel gelişmesinin, öğrencilerin bilgi ve beceri düzeylerinin yükseltilmesinin yanı sıra konferanslar, pratik dersler, interaktif seminerler ve eğitimlerin düzenlenmesi konusunda anlaşmaya varıldı.

Özbekistan'da ortak Özbekistan-Türkiye Üniversitesi'nin kurulması için anlaşma Özbekistan hükümeti heyetinin Ağustos 2020'de Ankara'ya yaptığı ziyaret sırasında imzalanmıştı.

Daha önce, 1992 yılında Kazakistan ile Türkiye, 1995 yılında ise Kırgızistan ile Türkiye devletleri arasında imzalanan anlaşmalarla iki ortak üniversite kurulmuştur. Kazakistan'ın Türkistan şehrinde Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi ve Kırgızistan'ın Bişkek şehrindeki Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi bu ikili anlaşmaların sonucunda açılmıştır. Her iki üniversite de uluslararası, özel statülü, ortak devlet üniversitesi olarak öğrenciler yetiştirmeye devam ediyor.

ASMAN ŐEHİR KONSEPTİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE TÜRK UZMANLAR YER ALACAK

Kırgızistan Devlet İnşaat MÜdürlüğü Yöneticisi Timur Fayziyev, Kaktus.media ile yaptığı 24 Ocak 2022 tarihli röportajda geleceğın Asman Őehri konseptinin geliştirilmesinde Türkiyeli uzmanların yer alacağını söyledi. Mevcut aŐamada projede, Őehirciler, çevreciler, jeologlar, mimarlar ve diğer uzmanlar yer alıyor.

Timur Fayziyev'in açıkladığına göre, "Türkiye'deki İstanbul Üniversitesi'nden uzmanlar bizimle yakın bir Şekilde çalıŐıyor. Örneğın, Türkiye'den bir Őehir plancısı ve uluslararası SKY Urban Development Management bürosunun sahibi olan Serdar Karadađ, konseptin geliştirilmesine katılmak için kısa süre önce Türkiye'den Bişkek'e geldi." Fayziyev, konsept geliŐtirildikten ve tüm yetkililerle mutabık kaldıktan sonra Őehrin inŐaatının baŐlayacađını da sözlerine ekledi.

Ayrıca, Yönetici Timur Fayziyev'in tahminlerine göre, inşaat iÇi yatırımla finanse edilecek ve tamamlanması on yıl kadar sürecek.

KIRGIZİSTAN-AZERBAYCAN İŐ TOPLANTISI BIŐKEK'TE YAPILDI

28 Ocak 2022'de Bişkek'te Azerbaycan Cumhuriyeti'nden bir uzman grubun Kırgızistan Cumhuriyeti'ni ziyareti kapsamında Kırgızistan ile Azerbaycan arasında yerli firmalarla B2B ve B2G görüŐmelerinin yapıldığı bir iŐ toplantısı düzenlendi.

Yatırım, iŐ geliştirme, enerji ve tarımsal araştırma alanındaki devlet organlarının başkanlarından oluşan uzman grubuna Azerbaycan Cumhuriyeti Ekonomi Bakan Yardımcısı Niyazi Safarov başkanlık etti.

İŐ toplantısında, Kırgız Cumhuriyeti'nin yatırım ve ihracat imkanları ile turizm potansiyeli masaya yatırıldı. Resmî bölümün tamamlanmasının ardından, etkinliğin katılımcıları bir diyalog formatına geçti.

KAZAKİSTAN İNSAN HAKLARI DENETÇİLİĞİ KURUMUNU GÜÇLENDİRİYOR

Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Comart Tokayev 30 Aralık 2021 tarihinde "Kazakistan Cumhuriyeti İnsan Hakları Denetçiliği (Ombudsman)" Kanununu imzaladı. Kanunun, İnsan Hakları Denetçiliği (Ombudsmanlık) kurumunun etkinliğini artırması bekleniyor. İlgili haber, Kazakistan hükümeti resmi internet sitesinde yer aldı. Kazakistan'da Ombudsmanlık Kurumu 2002 yılında Cumhurbaşkanı Kararnamesi ile kurulmuştu ve müstakil bir kanunu olmadan faaliyet gösteriyordu. Yeni kanun ile ombudsmanlık kurumunun güçlendirilmesi ve yetkilerinin öne çıkarılması amaçlanıyor. Kanunda sayılan yetkiler arasında; mevzuat ve uygulamaların iyileştirilmesi için meclisin iki kanadının başkanlarına ve cumhurbaşkanına başvurma, insan hak ve özgürlüklerine dair ihlallerle ilgili olarak da yargı yoluna

gitme, yüksek yargıya ve anayasa konseyine başvurma ve belirli konularda mecliste halkın katılacağı görüşmeler yapılmasını teklif etme gibi hususlar yer alıyor.

KAZAKİSTAN, ÖZBEKİSTAN'A 2,3 MİLYAR DOLARLIK ÜRÜN İHRACATI YAPTI

Kazakistan ve Özbekistan, Orta Asya'daki tüm bölgesel ticaretin yaklaşık %70'ini oluşturmaktadır. 2021'in ilk 10 aylık döneminde ikili ticaret hacmi, 2020'nin aynı dönemine göre %29,8 artarak; 3,26 milyar doları buldu. Bu sayı da 2019 yılının ilk 10 ayına göre %10,6 daha yüksektir. İlgili haber 30 Aralık 2021 tarihinde kapital.kz internet sitesinde yer aldı.

Kazakistan'dan Özbekistan'a yapılan ihracat 2020 yılının ilk 10 ayına göre %31,6 artarak 2,37 milyar dolar olarak

gerçekleşti. İhracat 2019 yılının ilk 10 ayına kıyasla %34,3 artmış oldu.

İhracat büyümesinin ana ürünleri, tarım ve tarımsal sanayi ürünleri (+%17), petrol ürünleri (2,2 kat), metalurji (+%99,3) ve otomotiv endüstrisi ürünleriydi(+%28,3). Hedef, karşılıklı ticaret hacmini kısa vadede 5 milyar dolara, orta vadede ise 10 milyar dolara çıkarmak olarak belirlendi. İki ülke sınırında "Orta Asya" Uluslararası Endüstriyel İşbirliği Merkezi oluşturmak için bir projeyi hayata geçirmek için çalışmalar devam ediyor.

Transit ve taşımacılık sektöründe Kazakistan ve Özbekistan arasında yüksek düzeyde bir etkileşim sağlanmıştır. Demiryolu altyapısını geliştirmek amacıyla büyük ortak projelerin uygulanması için çalışmalar devam etmektedir: "Türkistan - Çimkent - Taşkent" yüksek hızlı yolcu karayolu ve "Darbaza - Maktaaral - Jizzak" demiryolu hattı ve otomobil kontrol noktalarının modernizasyonu. Her iki ülke arasında ticari malların taşınması için uygun bir tarife politikası oluşturulmuştur.

KAZAKİSTAN ULAŞIM AĞINI GELİŞTİRMEK İÇİN 20 MİLYAR DOLAR YATIRIM YAPACAK

Interfax-Kazakistan ajansının 25 Ocak 2022 tarihli haberine göre, Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Comart Tokayev, Kazakistan'ın birkaç yıl içinde transit ve ulaşım yollarını çeşitlendirmek için 20 milyar dolar yatırım yapacağını söyledi.

Tokayev, Orta Asya-Çin zirvesinde Kazakistan'ın 2025 yılına kadar bu alanda yatırımlar yapmayı planladığını açıkladı.

Cumhurbaşkanı, Dünya Bankası'na göre, Orta Asya'da ulaşım ağının geliştirilmesinin, beş ülkenin Gayri Safi Yurtiçi Hasılası'nda (GSYİH) %15'lik bir büyüme sağlayabileceğini kaydetti. Ayrıca, Kazakistan Cumhurbaşkanı maliyeti yüksek büyük projelerin uygulanması da dahil olmak üzere, Tek Kuşak - Tek Yol programının ilerlemesi için ortak çalışmaların yoğunlaştırılması gerektiğine dikkat çekti.

KAZAKİSTAN'DA YENİ PETROL SAHALARI AÇILDI

Kazakistan'ın Mangistau bölgesindeki Uzen sahasında yapılan ek arama çalışmaları sonucunda yeni petrol sahaları keşfedildi. Kazpravda.kz, KazMunayGas firmasının basın servisine atıfta bulunduğu 31 Ocak 2022 tarihli haberinde, sonuç olarak petrol rezervlerindeki artışın 39,9 milyon tona ulaştığını bildirdi.

2017 yılında, NC KazMunayGas JSC, Ozenmunaigas JSC, KMG Engineering LLP ve Aktau'daki KMG Engineering şubelerinden bir jeolog ekibi, Uzen sahasında ek aramalar için ayrıntılı bir program başlattı. Bu program kapsamında 2017-2021 yıllarında üst düzey sismik etütler (368 kilometrekare) gerçekleştirilmiş, tüm kuyu stoğu (7500'den fazla) yeniden değerlendirilmiş, jeolojik konsept revize edilmiş ve üç boyutlu jeolojik model oluşturulmuştur.

KazMunayGas'ın basın servisi, "Çalışmalar sonucunda sahanın yapısı netleşti ve yeni petrol sahaları keşfedildi. Yeni keşfedilen sahalar sonucunda, Uzen sahasının petrol

rezervleri %8 artarak niceliksel olarak 39,9 milyon ton rezerve ulaştı." dedi.

Şu anda, saha işletme projesinin yeni rezervleri hesaba katacak ve bunları üretime geçirmeyi planlayacak şekilde düzenlendiği de gelen bilgiler arasında.

2021 YILINDA TACİKİSTAN EKONOMİSİNE 601 MİLYON DOLARDAN FAZLA DIŞ YATIRIM YAPILDI

Avesta haber ajansının 05 Ocak 2022 tarihli haberine göre, 2021'de Tacikistan'ın ulusal ekonomisinin çeşitli sektörlerine 6,8 milyar somoniden fazla (601,7 milyon dolar) yabancı sermaye çekildi.

Ekonomiden sorumlu Tacikistan makamlarının açıklamasına göre, bu miktarın 2,5 milyar doları doğrudan yabancı yatırımdır. Edinilen bilgiye göre, ilgili kurumlara özellikle işleme sanayisine doğrudan yabancı yatırımın cazibesini artıracak çözümler üretilmesi talimatı verildi.

Özellikle önümüzdeki 5 yıl içinde GSYİH (Gayri safi yurt içi hasıla) içindeki doğrudan yatırım hacminin %10'a çıkarılması planlanmaktadır.

Şu anda ülkede değeri 42 milyar somoniyi (3,7 milyar dolar) aşan 82 kamu yatırım projesi uygulanıyor.

TÜRKMENİSTAN VE TACİKİSTAN ARASINDAKİ TİCARET CİROSU 2,5 KAT ARTTI

Tacikistan Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakanlığına göre, Türkmenistan ile Tacikistan arasındaki toplam ticaret hacmi 2,5 kat arttı. Bu, Türkmenistan Devlet Haber Ajansı Altın Çağ'ın açıklamasına göre, BDT (Bağımsız Devletler Topluluğu) ülkeleri arasındaki en iyi sonuçtur.

Habere göre, geçen yıl Tacikistan'ın BDT ülkeleriyle olan ticaret cirosu önemli ölçüde arttı. Özellikle komşu ülkelerden Özbekistan ile ticaret cirosu %32, Kazakistan ile ise %30,6 arttı. Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbangulı Berdimuhamedov ve Tacikistan Devlet Başkanı Emomali Rahmon, Ağustos ayında yaptıkları görüşmede, işbirliği umutları ve potansiyelinin yanı sıra ticari ve ekonomik bağların güçlendirilmesi ve genişletilmesini de görüştüler. Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbangulı Berdimuhamedov, Tacikistan ile akaryakıt, enerji, inşaat, kimya endüstrileri, gıda, tekstil, ilaç ve tarım ürünleri ticareti alanlarında işbirliğini önemli ölçüde genişletmeye hazır olduğunu ifade etti.

Ayrıca, geçen yıl işbirliğinin genişletilmesi kapsamında mali, ekonomik, ticari ve endüstriyel alanlarda bir dizi hükümetlerarası belgenin imzalandığı da gelen bilgiler arasında.

SANAYİNİN TÜM SEKTÖRLERİNDE ÖZBEKİSTAN İLE TACİKİSTAN ARASINDA ORTAK PROJELER

Asia Plus ajansının bildirdiğine göre, Tacikistan hükümeti bir kararnamesiyle Özbekistan hükümeti ile sanayi ve yeni teknolojiler alanında iş birliğine ilişkin bir anlaşmanın onaylaması ve uygulanması için gerekli önlemlerin alınmasına dair talimat verdi.

Kararda ayrıca, anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli olan iç prosedürlerin Tacikistan tarafından uygulanma aşamalarının Özbek tarafına bildirilmesi talimatı da veriliyor. İlgili haber 24 Ocak günü kabar.kg resmi internet sitesinde yer aldı.

Tacikistan Adalet Bakanlığı'nın resmi internet sitesinde geçen hafta sonunda metni yayınlanan anlaşma, ışık, gıda, kimya, inşaat, madencilik, enerji ve mühendislik endüstrilerinde projelerin ortak uygulanmasına atıfta bulunmaktadır.

Ayrıca anlaşma, makine ve geri dönüşüm teknolojisinin tedarikine yönelik projelerin geliştirilmesini ve uygulanmasını da kapsamaktadır.

İş çevreleri arasında doğrudan bağların kurulması ve geliştirilmesi için gerekli koşulların oluşturulması planlanmaktadır. Ayrıca sanayi ürünleri fuarları ve sergileri, iş çevrelerinin forumları düzenlenmesi planlanmaktadır.

Taraflar, endüstriyel ürünlerin üretiminde yenilikçi teknolojileri kullanarak iş birliğini geliştirmeye yönelik tedbirler alacak. Bu, ortak projelerin geliştirilmesi ve bunların pratik uygulanmasıyla ilgilidir.

Geçen yaz, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev'in ziyareti sırasında, iki ülke hükümetleri Tacikistan'daki ortak projeleri finanse etmek için Duşanbe'de kayıtlı bir ortak yatırım şirketinin kurulması konusunda bir anlaşma imzaladı.

"Tacik-Özbek Yatırım Şirketi"nin kayıtlı sermayesi 12 milyon ABD doları olarak planlandı. Şirketin kurucuları %75 hisse ile Özbekistan İmar ve Kalkınma Fonu ve %25 hisse ile SUE "Tajinvest" tir.

TACİKİSTAN İLE TÜRKMENİSTAN ARASINDAKİ TİCARET HACMİ 2,7 KAT ARTTI

Tacikistan İstatistik Kurumu'na göre, geçen yılın ilk 11 ayında Tacikistan ile Türkmenistan arasındaki ikili ticaret, 2020'nin aynı dönemine göre 2,7 kat artarak 18,1 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Kabar.kg haber sitesinin 24 Ocak 2022 tarihli haberine göre bu bilgi, Tacikistan ve Türkmenistan hükümetleri arasında demiryolu taşımacılığı alanında işbirliği anlaşmasının görüşülmesi sırasında Tacikistan Parlamentosu Konseyi'nin olağan toplantısında duyuruldu.

Görüşmede, anlaşmanın onaylanmasına bağlı olarak Tacikistan ile Türkmenistan arasındaki uluslararası taşımacılık hizmetleri, ihracat, ithalat ve demiryolu taşımacılığının transit seviyesinin gelişeceği belirtildi.

Ayrıca, anlaşmanın ayrıca ikili işbirliğini güçlendirmeye, iki

ülke arasındaki ticareti artırmaya ve Avrupa demiryollarına erişmek için transit demiryollarını ve Hazar Denizi boyunca Türkmenistan'ın Türkmenbaşı limanını kullanmaya yardımcı olacağı da belirtildi.

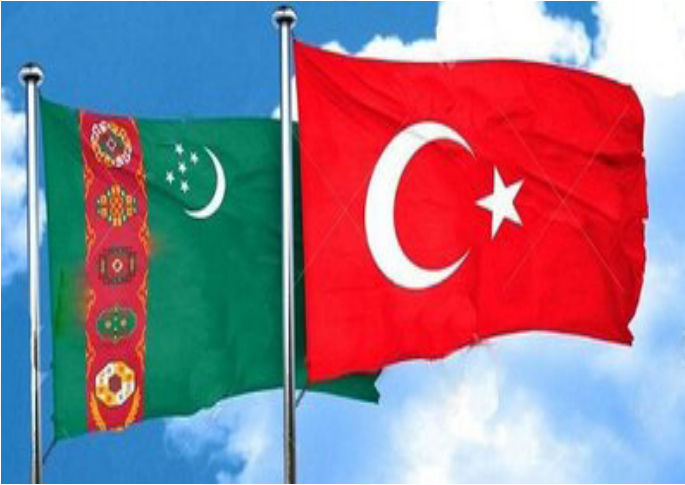
TÜRKMENİSTAN VE İRAN, AZERBAYCAN'A GAZ SEVKİYATINI 15 MİLYAR METREKÜPE ÇIKARMAYI PLANLIYORLAR

İran Petrol Bakanı Cevad Uci'ye atıfta bulunan Trend'in 8 Ocak 2022 tarihli haberine göre, Türkmenistan ve İran delegasyonları, Aşgabat ve Tahran'ın İran üzerinden Azerbaycan'a gönderdiği Türkmen gazının hacmini yılda 15 milyar metreküpe çıkarma planlarını Tahran'da görüştüler. Uci'ye göre, önümüzdeki günlerde ülkeler arasında bir dizi enerji iş birliği belgesi imzalanacak.

Geçen yıl 28 Kasım'da Aşgabat'ta, Ekonomik İşbirliği Örgütü üyesi devlet başkanlarının 15. zirvesi çerçevesinde Azerbaycan, İran ve Türkmenistan, gaz takası temini konusunda üçlü bir anlaşma imzaladılar. Sözleşmenin şartlarına göre, Türkmenistan'dan Azerbaycan'a her yıl İran üzerinden 1,5 milyar ila 2 milyar metreküp gaz sevk edilecektir.

2021'DE GERÇEKLEŞEN TÜRKİYE - TÜRKMENİSTAN İŞBİRLİĞİ HAKKINDA BİLGİ VERİLDİ

Türkiye'nin Türkmenistan Büyükelçisi Togan Oral 20 Ocak 2022 tarihinde Aşgabat'ta yerli ve yabancı gazetecilerle bir araya geldi.

Büyükelçi, medyaya Türkmenistan ile Türkiye arasındaki 2021'deki işbirliğinin sonuçları hakkında bilgi verdi. Görüşmede açıklandığı üzere 2021 yılının 11 ayında ikili ticaret pandemiye rağmen büyüyerek 1 milyar 900 milyon doları aştı.

Büyükelçi, pandemi döneminde daha da önem kazanan Trans-Hazar Ulaştırma Koridorunun kullanımının karşılıklı ticaretin büyümesine katkı sağladığını belirterek, bölgenin mal akışını artırmak için büyük potansiyele sahip olduğunu kaydetti. Gazetecilerin sorularını yanıtlayan Türkiye Büyükelçisi, Türkmenistan'ın komşu Afganistan'a yönelik politikasını ve Aşgabat'ın Afgan halkına yaptığı insani yardımını övdü.

TÜRKMENİSTAN, DOĞALGAZ HATTININ 4. KOLU ARACILIĞIYLA ÇİN'E İHRACATINI ARTTIRMAYA HAZIR

Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbanguli Berdimuhamedov, Çin ile Orta Asya ülkeleri arasında diplomatik ilişkilerin başlatılmasının 30. Yıldönümü münasebetiyle çevrimiçi olarak 26 Ocak 2022 tarihinde yapılan zirvede, Türkmenistan Hükümeti'nin Türkmenistan-Çin doğalgaz boru hattının 4. kolunun inşa edilmesiyle birlikte Çin'e yaptığı doğalgaz ihracatını arttırmaya hazır olduğunu açıkladı.

Çin Devlet Başkanı Şi Cinping'in girişimi ile çevrimiçi yapılan zirveye, Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbanguli Berdimuhamedov ile birlikte Kazakistan Devlet Başkanı Kasım Cömert Tokayev, Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Çaparov, Tacikistan Devlet Başkanı İmamali Rahman ve Özbekistan Devlet Başkanı Şevket Mirziyoyev katıldı.

Orta Asya ile Çin arasındaki ilişkilerde akaryakıt ve enerji sektörünün önemli bir yeri olduğuna değinen Türkmenistan Lideri, Kazakistan ve Özbekistan topraklarından geçen ve 2009 yılında devreye alınan stratejik Türkmenistan-Çin doğalgaz boru hattını bu sektörün önemli bir yapı taşı olarak nitelendirdi.

Türkmenistan Devlet Başkanı, "Biz enerji alanında iş birliğini geliştirme ve genişletme yolu ile ilerlemeliyiz. Bu bağlamda Türkmenistan, doğalgaz boru hattının 4. kolunun inşa edilmesiyle birlikte Çin'e doğalgaz arzının artırılması

konularını ayrıntılı olarak ele almaya hazır." diye belirtti. Türkmenistan Lideri Gurbanguli Berdimuhamedov'a yaptığı konuşma ve teklifleri için teşekkür eden Şi Cinping, Türkmenistan-Çin doğalgaz boru hattının 4. kolunun inşası ile birlikte Çin'e arz edilen doğalgaz hacminin artırılmasına yönelik ortak planları dikkate alınarak, akaryakıt ve enerji alanında büyük iş birliği fırsatlarının açıldığını vurguladı ve ekonominin diğer sektörlerinde de verimli ilişkilerin sürdürüleceğine dair güvenini dile getirdi.

Ayrıca Çin Devlet Başkanı, ülkesinin Orta Asya ülkeleri ile ticaret hacmini 2030 yılına kadar 70 milyar ABD dolarına çıkarmayı hedeflediğini belirtti.

TÜRKMENİSTAN, DEMİRYOLU İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI ANLAŞMALARINA KATILMAYI PLANLIYOR

Türkmenistan'ın Uluslararası Transit Tarife ve Demiryolları İşbirliği Teşkilatı Ortak Transit Tarifesine ilişkin anlaşmalara katılımına ilişkin devam eden çalışmalar ile ilgili olarak, 14 Ocak'taki Hükümet toplantısında bilgi verildi. İlgili haber 18 Ocak 2022 tarihinde turkmenportal.com haber sitesinde yer aldı.

Anlaşmalara katılmak, ülkenin Çin ve Avrupa rotaları boyunca ortak tarifeler üzerinde anlaşmaya varmak için uygun bir

platform geliştirmesini sağlayacak.

Bakanlar Kuruluna bağlı Ulaştırma ve Haberleşme Ajansı Genel Müdürü Mammethan Çakiyev göre, Çin-Avrupa yönünde uluslararası taşımacılık koridorlarının yoğunlaştırılmasını ve yeni demiryolunun açılmasını teşvik etmek, konteyner trafiği hacmini artırmak amacıyla, uygun bir rekabetçi fiyat politikası uygulamak gereklidir.

Türkmenistan Demiryolları, OSJD'nin (Ulaştırma Hizmetleri Demir Yolu Taşımacılığı) tam üyesi olarak, ülkenin ulaşım ve lojistik sistemini geliştirmeye, tarife bilgilerini incelemeye ve demiryolu transit coğrafyasını genişletmeye yardımcı olacak anlaşmalara katılmak için tüm olasılıkları araştırdı.

Ayrıca, Cumhurbaşkanı Gurbanguli Berdimuhamedov, ülkenin sağlam bir coğrafi konuma, sağlam bir ulaşım ve transit potansiyeline sahip olduğunu belirterek, kıtalararası ulaşım altyapısında önemli bir bağlantı olan Çin - Kazakistan - Türkmenistan - İran demiryolunun uluslararası önemini vurguladı.

Devlet başkanı, Uluslararası Transit Tarifesi ve Ortak Transit Tarifesine ilişkin anlaşmaların birleştirilmesine ilişkin teklifleri onaylayarak, konuların bu yönde ayrıntılı olarak incelenmesi talimatını verdi.

TÜRKMENİSTAN ŞİRKETİ TULM, 750 TONLUK İNSANİ YARDIMI AFGANİSTAN'A TAŞIDI

Türkmenistan Ulaşım ve Lojistik Merkezi (TULM) açık anonim şirketi, Türkiye tarafından Afganistan'a gönderilen 750 tonluk insani yardımın taşınmasında aktif bir şekilde yer alıyor. 28 Ocak 2022 tarihli habere göre, 750 tonluk insani yardım malzemelerinin yüklü olduğu ve 47 vagonlardan oluşan özel tren, perşembe günü Türkiye'nin başkenti Ankara'dan hareket etti. TULM'un Business Türkmenistan internet yayınına verdiği bilgiye göre, yola koyulan insani yardım treni Şubat ayı başlarında İran-Türkmenistan demiryolu hattı aracılığı ile Türkmenistan'ın Etrek İstasyonu'na ulaşacak. İnsani yardım malzemeleri, istasyonda TULM şirketinin indirme-bindirme hizmetleri aracılığı ile Türkmenistan demiryollarına ait vagonlara aktarılarak, Afganistan'ın Turgundi İstasyonu'na sevk edilecek.

Yaklaşık 4 bin 200 kilometre yol katedecek olan insani yardım treninin 16 günde hedefine ulaşması bekleniyor. Türkiye'nin Anadolu ajansına göre, 11 yardım kuruluşunun topladığı gıda, giysi, yorgan ve ilaç kaynaklarından oluşan insani yardımın gönderilmesi, Türkiye Afet ve Acil Durum

Yönetimi Başkanlığı tarafından organize edildi. Ayrıca, TULM şirketi, Ekim 2021'de Birleşmiş Milletler (BM) Dünya Gıda Programı kapsamında Türkiye üzerinden Afganistan'a sevk ettiği 3.500 tonunun Türkmenistan topraklarından demiryolu aracılığı ile taşınmasına katkıda bulundu.

TÜRKMENİSTANLI VE AZERBAIJANLI UZMANLAR "DOSTLUK" PROJESİ KAPSAMINDA BULUŞACAKLAR

Türkmenistan ve Azerbaycan, yakın bir zamanda Hazar Denizi'nde iki devlet arasındaki Dostluk Bölgesi'nde hidrokarbon enerji kaynaklarının keşfedilmesi ve hidrokarbonun geliştirilmesi hususunda hükümetler arasında yapılan Mutabakat Metni çerçevesinde Azerbaycan - Türkmenistan Ortak Uzmanlar Komisyonu'nun oluşturulması konusunda anlaşılabilir.

İnterfax-Azerbaycan Haber Ajansı'nın Perşembe günü Azerbaycan Enerji Bakanlığı'nı kaynak göstererek yaptığı 28 Ocak 2022 haber ile iki devlet arasında alınan bu karar kamuoyuna duyuruldu.

Azerbaycan Enerji Bakanlığı Basın Servisi'nden yapılan açıklamaya göre, Dostluk Projesi Antlaşması kapsamında çalışmalar yapan Türkmenistan-Azerbaycan çalışma grubunun Perşembe günü yaptığı 4. Toplantısı video konferans şeklinde gerçekleştirildi. Toplantıya Azerbaycan'dan Enerji Bakanı Parviz Şahbazov ve Türkmenistan'dan ise Türkmengaz Devlet Kurumu Başkanı Batır Amanov başkanlık etti.

Ajansın yaptığı habere göre, toplantı esnasında taraflar yapılan

müzakerelerde projede kaydedilen ilerlemeyi ve projenin uygulanmasının iki devlet için önemini kaydettiler.

Azerbaycan bakanlığından yapılan açıklamada, toplantı sonuçlarına göre yakın gelecekte Azerbaycan ile Türkmenistan Hükümeti Ortak Çalışma Komisyonu bünyesinde oluşturulan Türkmenistan-Azerbaycan Ortak Uzmanlar Komisyonu toplantısının yapılması kararı alındığı bildirildi. Yapılan toplantıdan sonra Türkmenistan Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, tarafların Hazar Denizi'ndeki Dostluk Bölgesi hususunda yapılan ortak anlaşmanın ilgili eklerindeki maddeler üzerinde de anlaşmaya varıldığı belirtildi.

Bakanlar toplantısında hazırlanan rapora göre, Ortak Uzmanlar Komisyonu'na potansiyel yatırımcıların olası çıkarlarını belirten bir taslak belgenin hazırlanması ve onaylanması hususunda çalışmaları hızlandırma talimatı verildi. Uzmanlar, Hazar Denizi'nin Dostluk Bölgesi'ndeki enerji rezervlerinin yaklaşık 60 milyon ton petrol ve 100 milyar metreküp doğalgaz olduğunu belirtmektedir. Dostluk Bölgesi'ndeki hidrokarbon enerji kaynaklarının %70'i Türkmenistan'a, %30'u da Azerbaycan'a ait olmak üzere iki devlet arasında paylaşılması beklenmektedir. Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbangulı Berdimuhamedov, 2021'in Şubat ayında LUKOIL şirketinin Başkanı Vagit Alekperov ile yaptığı görüşmede, LUKOİL şirketinin Dostluk Bölgesi'nde enerji kaynaklarının geliştirilmesinde yer alma isteğini memnuniyetle karşıladıklarını ve bu projenin uygulanması hususunda şirketin özel yatırım teklifini değerlendirmeye hazır olduklarını ifade etti.

TÜRKMENİSTAN İLE PAKİSTAN, ORTAK ENERJİ PROJELERİ ÜZERİNE GÖRÜŞMELERDE BULUNACAK

Türkmenistan Dışişleri Bakan Yardımcısı, ortak enerji projeleri üzerine temaslarda bulunmak üzere 30 Ocak-4 Şubat 2022 tarihleri arasında Pakistan'ın başkenti İslamabad'ı ziyaret etti. İlgili haber 29 Ocak 2022 tarihinde business.com.tm internet sitesinde yer aldı.

Türkmenistan Dışişleri Bakan Yardımcısı, Türkmenistan-Afganistan-Pakistan-Hindistan (TAPI) doğalgaz boru hattı ve Türkmenistan-Afganistan-Pakistan (TAP) elektrik iletim hattı projelerinin pratikte uygulanması için, Pakistan'ın ilgili yetkilileri ve teknik uzmanları ile kapsamlı görüşmelerde bulunacak. Hâlihazırda iki ülke, TAPI gaz boru hattı ve TAP enerji iletimi ve fiber optik iletişim hatları gibi ortak projeler yürütüyor.

Türkmenistan Dışişleri Bakanı Raşid Meredov ile Pakistan Dışişleri Bakanı Şah Mahmud Kureşî arasında pazartesi günü bir telefon görüşmesi gerçekleşti. Taraflar, telefon görüşmesinde TAPI doğalgaz boru hattı, TAP elektrik ve fiber optik iletişim hatları projelerinin uygulanmasına yönelik pratik konuları ele aldılar.

Ayrıca, Türkmen yetkililerle görüşen üst düzey Afgan heyeti, 15 Ocak 2022'de Aşkabat'ta yapılan görüşmelerde TAPI doğalgaz boru hattı projesinin geçici olarak durdurulan çalışmalarının mart ayı itibari ile devam ettirilmesi konusunda anlaşma sağladılar.

HAZAR DENİZİ ÜZERİNDEN BAKÜ-TÜRKMENBAŞI YÖNÜNDE İKİ YENİ GEMİ SEFERİ BAŞLATILACAK

Bakü-Türkmenbaşı-Bakü yönünde deniz seferleri 2022'den Bakü-Türkmenbaşı-Bakü yönünde deniz seferleri 2022'den itibaren faaliyete geçecek. Deniz koridoru, Çin-Avrupa güzergahında ulaşım iletişimini artırmak için proje kapsamında faaliyet göstermeye başlayacak. İlgili haber, 31 Ocak 2022 tarihinde turkmenportal.com internet sitesinde yer aldı.

JSC Türkmenistan Taşımacılık ve Lojistik Merkezi ve ADY Container LLC şirketlerinin işlettiği "Şair Sabir" ve "Mahmud Ragimov" gemilerinin nakliye konteynerlerini Bakü-Türkmenbaşı-Bakü güzergahlarında taşıyacakları kaydedildi. AZERTAG'a göre, gemi sayısı ile birlikte haftalık sefer sayısı da hava şartlarına bağlı olarak ikiye katlanacak.

Bu iki liman arasındaki ilk seferin Nisan 2019'da başlatıldığını belirtilen ADY Container LLC'ye göre bugüne kadar bu güzergah boyunca her iki yönde 17.500 TEU konteyner taşındı.

Türkmenistan ve Azerbaycan limanları arasındaki gemi trafiğinin canlandırılması ve güçlendirilmesi projesi,

Türkmenbaşı Uluslararası Limanı, CJSC Azerbaycan Hazar Denizcilik Şirketi (ASCO) ve CJSC Bakü Uluslararası Deniz Ticaret Limanı desteği ile gerçekleştirilmektedir.

Programın uygulanması "Asya-Pasifik bölgesi-Çin-Kırgızistan-Özbekistan-Türkmenistan-Azerbaycan-Gürcistan-Türkiye-Avrupa" ulaşım koridorunun geliştirilmesine odaklıdır.

ÖZBEKİSTAN'IN GÜZAR BÖLGESİNDE 300 MEGAWATTLIK BİR GÜNEŞ SANTRALI KURULACAK

Özbekistan Enerji Bakanlığı, Kaşkaderya Eyaletinin Gúzar bölgesinde 300 Megawatt gücünde bir güneş santrali inşası için ihale açıyor. İlgili haber, 6 Ocak 2022 tarihinde pv-maganize.com adlı internet sitesinde yer aldı.

Özbekistan Enerji Bakanlığının internet sitesinde yayınlanan duyuruda, projede yer almak isteyen firmaların nasıl başvuracaklarına ilişkin bir kılavuz yer alıyor.

Asya Kalkınma Bankasının desteklediği projede, Gúzar bölgesinde 300 megawattlık bir santral kurulacak ve üretilecek elektrik en yakın enerji dağıtım merkezine kadar 1,5 kilometrelik bir yüksek gerilim hattı ile taşınacak.

Özbekistan Hükümeti, bu proje ile birlikte hâlihazırda toplam 1200 megawattlık güneş enerjisi santrallerini ihaleye çıkarmış bulunuyor. Ülkenin kurulu güneş enerjisi kapasitesinin 2030 yılına kadar 8 gigawatt (8000 megawatt) seviyesine ulaştırması planlanıyor.

ÖZBEKİSTAN'DA YENİ ÖZBEKİSTAN GTL PETROKİMYA TESİSİ AÇILDI

Özbekistan Cumhurbaşkanı Shavkat Mirziyoyev, Özbekistan GTL Petrokimya fabrikasının açılışına katıldı. Bu tesiste yılda 3,6 milyar metreküp doğal gazın işlenmesi ve 1 milyar doları aşan değerinde 1,5 milyon ton akaryakıt üretilmesi planlanmaktadır. CentralAsia.news sitesinin 27 Aralık 2021 tarihli haberine göre bu konu Devlet Başkanlığı Basın Servisi tarafından duyuruldu.

Tesis, doğalgazı uluslararası piyasada fiyatı 3 kat daha yüksek olan daha fazla talep gören bir ürüne dönüştürebilecek. Burada üretilecek olan havacılık yakıtı diğer fabrikaların ürünlerine göre çok daha temiz ve kaliteli olup modern uçaklarda kullanım için uygun olacak.

Uluslararası Enerji Ajansı'nın analizine göre, 2030 yılına kadar dünyada GTL ürünlerinin üretimi iki kata çıkacak. Tesis bazında kimya endüstrisinde yaygın olarak kullanılan alkil benzen, büten ve heksen, sentetik yağlar, maleik anhidrit, emülsiyon katkı maddeleri, katalizörler gibi ürünlerin imalatına yönelik 620 milyon dolar değerinde olan mobilya,

yapı malzemeleri, tekstil ve deri endüstrisi gibi 6 proje daha hayata geçirilecek.

Bu tesisin faaliyete geçmesiyle birlikte 1.300 teknik personele devamlı olarak yüksek maaşlı iş imkanı sağlanacaktır.

ÖZBEKİSTAN'IN BUHARA BÖLGESİNDE 270 MW KAPASİTELİ ELEKTRİK SANTRALİ AÇILDI

Özbekistan Enerji Bakanlığı basın servisinin 5 Ocak 2022 tarihli haberine göre, Buhara bölgesinde 270 MW kapasiteli modern doğalgaz santralinin ilk güç ünitesi 31 Aralık 2021'de devreye alındı.

Türkiye şirketi Aksa Enerji tarafından oluşturulan bu termik santral, Buhara bölgesinde bir ilk olup, yılda 2,2 milyar kWh elektrik üretecek şekilde tasarlanmıştır.

Proje, enerji tasarrufu sağlayan ekipmanlar sayesinde yılda 260 milyon metreküp doğalgaz tasarrufu sağlayacak. Enerji Bakanlığı'na göre 450 bin eve (ilave 900 milyon kWh elektrik yardımıyla) elektrik sağlayacak.

İstasyonun Özbekistan'ın birleşik enerji sistemine bağlanması için çalışmalar sürüyor. Ayrıca, şebekeye bağlantısının iki veya üç gün içinde tamamlanmasının planlandığı da bildirildi.

TÜRKMENİSTAN VE ÖZBEKİSTAN BİRÇOK YATIRIM VE İHRACAT ANLAŞMASI İMZALADI

Türkmenistan ve Özbekistan heyetlerinin Taşkent'te gerçekleştirdiği toplantının ardından tarım, elektrik mühendisliği, kimya sanayi ve yapı malzemeleri üretimi alanlarında çok sayıda yatırım ve ihracat anlaşması imzalandı. Bu antlaşma, 17 Ocak 2022 tarihinde Özbekistan Yatırım ve Dış Ticaret Bakanlığı'nın internet sitesinden duyuruldu.

Anlaşmada Türkmenistan heyetine Başbakan Yardımcısı Serdar Berdimuhamedov, Özbekistan heyetine ise Yatırım ve Dış Ticaret Bakanı Sardor Umurzakov başkanlık etti.

İki devlet arasında yapılan görüşmelere iki ülkenin başlıca bakanlıkları, ilgili kurumları, sanayi dernekleri ve ticaret ve sanayi odaları başkanları da katıldı. Taraflar, endüstriyel iş birliğini geliştirmeye yönelik ek önlemlere dikkat çektiler ve iki devletin topraklarında yüksek teknoloji endüstriler yaratmayı amaçlayan ortak projelerin uygulanması için yeni teklifler geliştirmesini değerlendirdiler.

Bölgeler arası iş birliği potansiyelini teşvik etmek için ortak çabaların ne kadar önemli olduğu da vurgulandı. Taraflar, bu yıl ilk Özbekistan ve Türkmenistan Bölgeleri Forumu'na hazırlanmak için alınacak önlemleri konuştular.

Buna ek olarak, su yönetimi, ulaşım, ortak ulaşım koridorları ağının geliştirilmesi ve iki ülkenin transit potansiyelinin oluşturulması, kültür ve turizm alanlarındaki bir dizi konu ele alındı.

Toplantıda, tarımsal arazi kullanımının verimliliğinin

artırılması, uluslararası gıda kalite standartlarının getirilmesi ve gıda güvenliğinin sağlanması konularında deneyim paylaşımı konusunda anlaşmaya varıldı.

Etkinliğin sonunda taraflar, Özbekistan ve Türkmenistan arasındaki çok taraflı ortaklığı güçlendirme amacıyla tüm iş birliği alanlarında aktif etkileşimi sürdürmeye hazır olduklarını ifade ettiler.

Türkmenportal.com haber sitesi daha önce, Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbanguli Berdimuhamedov'un Özbekistan'a yaptığı ziyaretin ardından ülkelerin otomobil, elektrikli ekipmanlar, inşaat malzemeleri montajı ve turizm sektöründe kümeler oluşturmak için ortak projeler hayata geçirme konusunda anlaşacağını bildirmişti. Ayrıca iki ülke arasında bir sınır ticaret bölgesi oluşturulması planlanmaktadır.

ÖZBEKİSTAN'DA İHA ÜRETİMİ BAŞLADI

Özbekistan Savunma Sanayi Devlet Komitesi basın servisinin 18 Ocak 2022 tarihli haberine göre, Özbekistan, modern teknolojinin de yardımıyla insansız hava araçları üretmeye başladı.

Komite bünyesinde insansız hava araçları için araştırma ve üretim merkezi kurulduğu kaydedildi. Merkez, uluslararası teknik gereksinimleri ve standartları tam olarak karşılayan Loçin drone üretimine başladı. Bu araçlar birçok amaç için kullanılmaktadır. Özellikle keşif, grev, gerçek zamanlı gözetleme, istihbarat, topçu bombardımanının kontrolü ve ayrıca haritalama, topografik araştırmalar, bitki yaprak dökümü, doğa rezervlerinin, yolların, sosyal altyapının ve diğer önemli tesislerin izlenmesi için kullanılabilirler.

Ayrıca insansız hava araçları petrol ve gaz, ormancılık, demiryolları ve jeolojide kullanılacaktır. İki farklı amaç için tasarlanan proje, Orta Asya bölgesinde ilk olarak Özbekistan'da geliştirildi ve piyasaya sürüldü.

ÖZBEKİSTAN-TÜRKMENİSTAN TİCARET HACMİ 2021'DE YÜZDE 60'TAN FAZLA ARTTI

Özbekistan Devlet İstatistik Komitesi tarafından 20 Ocak 2022 perşembe günü yayınlanan rapora göre, Türkmenistan 2020 yılında Özbekistan'a toplam 412 milyon 100 bin ABD doları tutarında mal ihraç etti. 2021 yılında ise bu ihracat 690 milyon 600 bin ABD dolarına tekabül etti. Böylece, 2020 yılı ile kıyaslandığında yüzde 59,7 yükselmiştir. İlgili

dönemde Özbekistan ile Türkmenistan arasındaki toplam ticaret hacmi 881 milyon 900 bin ABD doları olurken, bu rakam 2020 yılına göre yüzde 61 fazladır. Halihazırda Türkmenistan, Özbekistan'ın yedinci büyük ticari ortağıdır. Özbekistan'ın 2021 yılında Türkmenistan'a ihracatı 191 milyon 300 bin ABD doları oldu ve 2020 yılına göre yüzde 65,9 oranında arttı. Özbekistan Devlet İstatistik Komitesi'nin raporuna göre, 2021 yılında Özbekistan'ın dış ticaret hacmi 42 milyar 100 milyon ABD dolarına ulaştı ve 5 milyar 800 milyon ABD doları, başka bir deyişle yüzde 16 arttı.

2021 yılında Özbekistan'ın önemli dış ticaret ortakları arasında Rusya (7,5 milyar ABD dolarından fazla), Çin (7,4 milyar ABD dolarından fazla), Kazakistan (3,9 milyar ABD dolarından fazla), Türkiye (3,4 milyar ABD dolarından fazla), Güney Kore (1,9 milyar ABD dolarından fazla), Kırgız Cumhuriyeti (952,6 milyon ABD doları), Almanya (762,7 milyon ABD doları), Ukrayna (704 milyon ABD doları) ve Afganistan (655,6 milyon ABD doları) yer aldı.

Özbekistan ile Türkmenistan arasındaki ticaret hacmi 2020 yılında 538,2 milyon ABD doları olarak gerçekleşti.

Orta Asya Haberleri

Bilttenlerimize internet sayfamızdan ulaşabilirsiniz:

orasam.manas.edu.kg

KTMÜ Adına Sahipleri:

Rektör Prof. Dr. Alpaslan CEYLAN,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asilbek KULMIRZAYEV

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:

Prof. Dr. Yunus Emre GÜRBÜZ

Editör: Mehmet Yahya ÇİÇEKLİ

Sayfa Tasarımı: Özlem GÜL

Yayına Hazırlayanlar:

Maksat ACIKAN uulu, Zalina ADOBAŞEVA, Özlem
GÜL, Aykanış SURANBAYEVA, Nurmira ABDİMALİK
kızı, Emrah MİRA, Hadica ALIMBEKOVA

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28

Orta Asya ülkelerinden Kırgızca, Türkçe, Rusça,
İngilizce günlük haberler için sitemize bakabilirsiniz:
orasam.manas.edu.kg

Bizi ayrıca Facebook, Instagram,
Twitter'dan da takip edebilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

orasammanas